

splenduerit in uetro color ei. In-
 greditur blande. sed in nouissimo
 mordebit ut coluber: et sicut re-
 gulus uenena diffundet. Oculi
 tui uidebunt extraneas: et cor
 tuum loquetur puerfa. Et eris
 sicut dormiens in medio mari:
 et quasi sopitus gubernator a
 misso clauo: et dices. Uerberaue-
 runt me et non dolui: traxerunt
 me et ego non sensi. Quando ui-
 gilabo et rursum una reperiam?

Ne emuleris uiros malos. nec de-
 sideres esse cum eis: quia rapinas
 meditantur mens eorum. et fraudes
 labia eorum loquuntur. Sapientia
 edificabit domus: et prudentia
 roborabitur. In doctrina replebun-
 tur cellaria: uniuersa substantia
 speciosa et pulcherrima. Vir sa-
 piens et fortis est. et uir doctus ro-
 bustus et ualidus: quia cum dispo-
 sitione mittitur bellum. et erit solus
 ubi multa consilia sunt. Excel-
 sa stulto sapientia: in porta non
 aperiet os suum. Qui cogitet ma-
 la facere: stultus uocabitur. Co-
 gitatio stulti peccatum est: et ab-
 hominatio hominum detractor.
 Si despaueris lassus in die angu-
 stie: imminuet fortitudo tua.

Circa eos qui ducuntur ad
 mortem: et qui trahuntur ad in-
 teritum liberare non cesses. Si dixeris
 uires non suspicunt: qui inspe-
 ctor est cordis ipse intelligit. et
 seruatore anime tue nichil fal-
 lit. reddetque homini iuxta opa

sua. Comede fili mi mel quia bonum
 est: et fauam dulcissimum guttu-
 ri tuo. Sic et doctrina sapientie
 anime tue. Quam cum inueneris
 habebis in nouissimis spem: et
 spes tua non peribit. Ne insidieris
 et queras impietatem in domo iu-
 sti: neque uastes requiem eius.

Septies enim cadet iustus et resur-
 get: impij autem conuertentur in ma-
 lum. Cum ceciderit inimicus tu-
 us ne gaudeas. et in ruina eius
 ne exultet cor tuum: ne forte uide-
 at dominus et displiceat ei. et auferat
 ab eo iram suam. Ne tendas cum
 pessimis. et ne emuleris impios.
 quoniam non habent futurorum: spem
 mali. et lucerna impiorum extin-
 guetur. Time dominum fili mi et regem.
 et cum detractoribus non commisce-
 aris: quoniam repente confurget per-
 ditio eorum. Et ruinam utriusque quis
 nouit? Hec quoque sapientibus: Co-
 gnoscere personam in iudicio: non
 est bonum. Qui dicunt impio iu-
 stus es. maledicent ei populi: et
 detestabuntur ei tribus. Qui argu-
 unt laudabuntur: et super ipsos
 ueniet benedictio. Labia deoscu-
 labitur: qui recta uerba respon-
 det. Prepara foris opus tuum: et
 diligenter exerce agrum tuum.
 et postea edifices domum tuam. Ne
 sis testis frustra contra proximum
 tuum: nec lactes quemquam labijs
 tuis. Ne dicas quomodo fecit michi
 sic faciam illi: reddam unicuique
 secundum opus suum.

xxiii. c.

+ 2

Salu.

Salu.

Per agrum hominis pigri transi-
 ui. et per vineam viri stulti: et
 ecce totum repleuerant urtica. ope-
 ruerant superficiem eius spine. et
 materia lapidum destructa erat.
 Quod cum uidissem posui in cor-
 de meo: et exemplo didici disci-
 plinam. Parum inquam dormies
 modicum dormitabis. paxillum ma-
 nus conferes ut quiescas: et ueni-
 et quasi cursor egestas tua. et
 mendicias quasi uir armatus.
 Hæ quoque parabole salomonis:
 quas transtulerunt uiri ezechie
 regis iuda. Gloria dei celare uer-
 bum: et gloria regum inuestigare
 sermonem. Cælum sursum et ter-
 ra deorsum: et cor regum inscru-
 tabile. Aufer rubiginem de argen-
 to: et egredietur uas purissimum.
 Aufer impietatem de uultu regis:
 et firmabitur iusticia thronus
 eius. Ne gloriosus appareas coram
 rege: et in loco magnorum ne ste-
 teris. Melius est enim ut dicatur
 tibi ascende huc: quam humilie-
 ris coram principe. Quæ uidentur
 oculi tui ne proferas in iurgio cito:
 ne postea emendare non possis.
 cum de honestaueris amicum
 tuum. Causam tuam tracta cum
 amico tuo: et secretum extraneo
 ne reueles: ne forte insultet tibi
 cum audierit. expricare non cesset.
 Mala aurea in lectis argenteis: qui
 loquitur uerbum in tempore suo.
 In auris aurea et margaritum
 fulgens: qui arguit sapientem.

et aurem obedientem. Sicut frigus
 niuis in die messis: ita legatus
 fidelis ei qui misit eum. animam
 illius requiescere facit. Nubes
 et uentus et pluuie non sequen-
 tes: uir gloriosus et promissa non
 complens. Sapientia lenit pre-
 ceptum: et lingua mollis confringet
 duriciam. Mel inuenisti comede
 quod sufficit tibi: ne forte satiatus
 euomes illud.

Subtrahere pedem tuum de domum
 proximi tui: ne forte satiatus
 oderit te. Iaculum et gladius
 et sagitta acuta: homo qui lo-
 quitur contra proximum suum testi-
 monium falsum. Oens putridus
 et pes lassus: qui spat super infide-
 li in die angustie. et amittit pal-
 lium in die frigoris. Acetum in
 nitro: et qui cantat carmina cor-
 di pessimo. Si esurierit inimicus
 tuus cibus illum: si sitierit da ei
 aquam bibere. Prunas enim congre-
 gabis super caput eius: et dominus red-
 det ei. Ventus aquilo dissipat
 pluuias: et facies tristis linguam
 detrahentem. Melius est sedere
 in angulo domus: quam cum
 muliere inuigiosa et in domo
 communi. Aqua frigida anime
 siccanti: et nuntius bonus de ter-
 ra longinqua. Fons turbatus pe-
 de et uena corrupta: iustus ca-
 dens coram impio. Sicut qui
 mel comedit multum non est ei
 bonum: sic qui scrutator est
 maiestatis opprimetur a gloria.

xxvi. c.
Sicut urbs patens et absq; muro
rum ambitu: ita uir qui n̄ po
test in loquendo cohibere sp̄m
suum. Quom̄ nix estate et plu
uie in messe: sic indecens est stul
to glia. Nam sicut auis ad alta
transuolans. et passer quolibet
uadens: sic maledictū frustra
platū in quēpiam supueniet.
Flagellum equo. et canis asino:
et uirga in dorso in prudentiū.
Ne respondeas stulto iuxta stul
ticiam suam: ne efficiaris ei si
milis.

Responde stulto iuxta stultici
am suā: ne sibi sapiens eē uide
atur. Claudus pedib; et iniqui
tatē bibens: qui mittet uerba
p̄nuntiū stultū. Quom̄ pul
chras frustra habet claudus ti
bias: sic indecens est in ore stul
torū parabola. Sicut qui mit
tit lapidem in aceruum mer
curij: ita qui tribuit in sapien
ti honore. Quomodo si spina
nascantur in manu temulenti:
sic parabola in ore stultorum.
Iudicium determinat causas:
et qui imponit stulto silentiū.
iras mitigat. Sicut canis qui re
uertitur ad uomitū suū: sic in
prudens qui iterat stulticiam
suam. Vidisti hominē sapienē
sibi uideri: magis illo spem ha
bebit stultus. Dicit piger. Leo
in uia: lepna in tinerib;. Sicut
ostium uertitur in cardine suo:
ita piger in lectulo suo. Abscon

dit piger manus suas sub ascellas
suas: et laborat si ad ostium eas
conuerterit. Sapienior sibi pi
ger uidetur: septem uiris loquē
tib; sententias. Sicut qui appre
hendet aurib; canem: sic qui
transit impacientis commiscetur
rye alterius. Sicut noxius est
qui mittit lanceas et sagittas et
mortē: sic qui fraudulenter no
cet amico suo. et cum fuerit de
prehensus: dicit ludens feci. Cū
defecerint ligna exinguet ignis:
et susurrone subtracto. iurgia
conquiescunt. Sicut carbonēs
ad prunas et ligna ad ignē: sic
homo iracundus suscitatur rixas.
Verba susurrionis quasi sumphi
cia: et ipsa pueniunt ad intima
uentris. Quomodo si argento
sordido ornare uelis uas fictile:
sic labia tumentia cum pessimo
corde sociata.

Labijs suis intelligitur inimi
cus: cum in corde tractauerit
dolos. Quando submisit uo
cem suā nec crediderit ei: qm̄
septem nequitie sunt in corde
illius. Qui optat odium fraudu
lenter: reuelabitur malicia ei
in concilio. Qui fodit foueam
incidit in eam: et qui uoluit la
pidem reuertetur ad eum. Lin
gua fallax non amat ueritatē:
et os lubricū opatur ruinas. Ne
glorieris in crastinū: ignorans
quid supuentura pariat dies.
Laudet te alienū et non ostiū:

extraneus et non labia tua. Graue est saxum et onerosa arena: sed ira stulti utroque grauior. Ira non habet misericordiam: nec erumpens furor. Et impetum concitati ferre quis poterit?

Melior est manifesta correptio: quam amor absconditus. Meliora sunt uulnera diligentis: quam fraudulenta odientis oscula. Anima saturata calcabit fauam: anima esuriens. et amarum pro dulci sumet. Sicut auis transmigra de nido suo: sic uir qui relinquit locum suum. Unguento et uariis odoribus delectatur cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur.

Amicum tuum et amicum patris tui. ne dimiseris: et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior est uicinus iuxta: quam frater procul. Stude sapientie fili mi. et letifica cor meum: ut possis exprobranti respondere sermonem. Astutus uidentis malum absconditus est: paruuli transiunt sustinere dispendia. Solle uestimentum eius qui spondit pro extraneo: et pro alienis aufert ei pignus. Qui benedicit proximo suo uoce grandi. de nocte confurgens: maledictio similis erit. Tecta per stillantia in die frigoris: et lugiosa mulier comparantur. Qui retinet eam quasi qui uentum tenet: et oleum dextere sue uocabit. Ferrum ferro acuitur: et

homo exacuet faciem amici sui. Qui seruat ficum comedet fructum eius: et qui custos est domini sui gloriabitur. Quomodo in aquis resplendent uultus prospicientium: sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. Infernus et perditio non replebuntur: similiter et oculi hominum insatiabiles. Quomodo probatur in conflatario argentum. et in fornace aurum: sic probatur homo ore laudantis. Si contuderis stultum in pila. quasi perasanas. feriente desuper pilo: non auferetur ab eo stulticiam eius. Diligenter agnosce uultum peccatoris tui: tuosque greges considera. Non enim habebis iugiter potestatem: sed corona tribuetur in generatione generationum.

Aperta sunt prata et apparuerunt herbe uirentes: et collecta sunt fena de montibus. Agni ad uestimentum tuum: et hedi agri precium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos in necessaria domus tue: et ad uictum ancillis tuis.

Fugit impius nemine persequente: iustus autem quasi leo confidens. absque terrore erit. Propter peccata terre. multi principes eius: et propter hominis sapientiam et horum scientiam. que dicuntur. uita ducis longior erit. Vir pauper calumpnians pauperes similis est hyemini uehementi. in quo paratur fames. Qui derelinquunt legem. laudant

impium: qui custodiunt succen-
dunt contra eum. Viri mali non
cogitant iudicium: qui autem re-
quirant dominum. animaduertunt
omnia. Melior est pauper ambulans
in simplicitate sua: quam diues
pauis in meribus. Qui custodit
legem filius sapiens est: qui au-
tem pascit comessatores confun-
dit patrem suum. Qui coaceruat
diuitias usuris fenore liberali: in
pauperes congregat eas. Qui dedi-
nat aurem suam ne audiat legem:
oratio eius erit execrabilis.

Qui decipit iustos in uia mala:
in interitui suo corruet. et simpli-
ces possidebunt bona eius. Sapi-
ens sibi uidetur uir diues: pauper
autem prudens scrutabitur eum.
In exultatione iustorum multa glo-
ria est: regnantibus impiis ruine
hominum. Qui abscondit sceler-
a sua non dirigetur: qui autem con-
fessus fuerit et reliquerit ea.
misericordiam consequetur. Beatus
homo qui semper est pauidus: qui
uero mentis est durus. corruet
in malum. Leo rugiens. et ur-
sus esuriens: princeps impius
super populum pauperem. Dux indi-
gens prudentia. multos oppri-
met per calumpniam: qui autem
odit auaritiam. longifient die-
bus eius. hominem qui calumpniat
anime sanguine: si usque ad la-
cum fugerit. nemo sustinet.
Qui ambulat simpliciter. sal-
uus erit: qui pueris ingreditur

uis concidit semel. Qui opatur
terram suam saturabitur pani-
bus: qui sectatur otium. replebitur
egestate. Vir fidelis multum lauda-
bitur: qui autem sustinet ditari
non erit innocens. Qui cognos-
cit in iudicio faciem: non facit
bene. Iste. et per bucella panis: de-
serit ueritatem. Uir qui festinat
ditari. et alijs inuidet: ignorat
quod egestas superueniat ei. Qui cor-
ripit hominem. gratiam postea inue-
nit apud eum: magis quam ille
qui per lingue blandimenta de-
cipit. Qui subtrahit aliquid a pa-
tre suo et matre. et dicit hoc non
est peccatum: particeps homicide
est. Qui se iactat et dilatat iurgia
concitatur: qui sperat in domino sana-
bitur. Qui confidit in corde suo
stultus est: qui autem graditur
sapienter. ipse laudabitur. Qui
dat pauperi non indigebit: qui
despicit deprecantem sustine-
bit penuriam. Et cum surrexe-
runt impij abscondentur homines:
et cum illi perierint. multiplica-
buntur iusti. Viri qui corripien-
tem dura ceruice contempnit: re-
penitus superueniet interitus. et
eum sanctas non sequitur. In mul-
tiplicatione iustorum letabitur uul-
gus: cum impij sumpserint prin-
cipatum gemet populus. Uir qui a-
mat sapientiam letificat patrem
suum: qui autem nutrit scorta:
perdet substantiam. Rex iustus eri-
get terram: uir auarus destruet

cam. Homo qui blaudificusque sermonibus loquitur amico suo: rete expandit pedibus eius. Peccantem uirum iniquum inuoluet laqueus: et iustus laudabit atque gaudebit. Non uult iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant ciuitates: sapientes uero auerunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit: siue irascatur siue rideat. non inueniet requiem. Uiri sanguinum oderunt simplicem: iniusti autem querunt animam eius.

Sotum spiritum suum profert stultus: sapiens differt et reseruat in posterum. Princeps qui libenter audit uerba mendacii: omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obuiauerunt sibi: utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat in ueritate pauperes: thronus eius in eternum firmabitur. Virga atque correptio tribuent sapientiam: puer autem qui dimittit uoluntati suae confundet matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera: et iusti rumas eorum uidebunt. Erudi filium tuum et refrigerabit te: et dabit delicias anime tue. Cum prophetia defecerit. dissipabitur populus: qui custodit legem beatus est. Seruus uerbis non potest erudiri: quia quod dicit intelligit. et respondere contempnit. Uidisti hominem uelocem ad loquendum: stulticia magis spanda est quam

illius correctio. Qui delicate apericia nutrit seruum suum: postea illum sentiet contumacem. Uir iracundus puocat rixas: et qui ad indignandum facilis est erit ad peccata perditior. Superbum sequitur humilitas: et humilem spiritum suscipiet gloria. Qui cum fure participatur odit animam suam: adiurantem audit et non indicat. Qui timet hominem cito corruet: et qui sperat in domino fulleuabitur. Multi requirunt faciem principis: et a domino iudicium egreditur singulorum.

Abominantur iusti uirum impium: et abominantur impij eos qui in recta sunt uia. Verba congregantis. filij uomentis. uisio quam locutus est uir cum quo est deus. et qui deo secum morante confortatus est. Stultissimus sum uiuorum: et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam: et noui sanctorum scientiam. Quis ascendit in celum atque descendit? Quis continuit spiritum in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in uestimento? Quis suscitauit omnes terminos terre? Quod nomen est eius. et quod nomen filij eius si nosti?

Omnis sermo dei igneus: clipeus est sperantibus in se. Ne addas quicquam uerbis illius et arguaris: inueniarisque mendax. Duo rogavi te: ne deneget michi antequam moriar. Va

Ps. lvi.

*verba dicit
xxx. c.*

Ps. lvi.

nitatem et uerba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis michi. Tribue tantum uictui meo necessaria: ne forte saturatus illiciar ad negandum. et dicam quis est dominus. et egestate compulsus fuerit. et pereram nomen dei mei. Ne accusel seruum ad dominum suum: ne forte maledicat tibi et corruias. Generatio que patri suo maledicit: et que matri sue non benedicit. Generatio que sibi munda uidetur: et tamen non est lota sordibus suis. Generatio cui excelsi sunt oculi: et palpebre eius in alta subrepte. Generatio que pro dentibus gladios habet. et commandit molaribus suis ut comedat mopes de terra. et pauperes hominibus. Sanguisuge due sunt filie: dicentes affer affer. Tria sunt insaturabilia: et quartum quod nunquam dicit sufficit. Infernus. et os uulue. et terra que non saciatur aqua. Ignis uero: nunquam dicit sufficit. Oculum qui subannat patrem. et despiciat partem matris sue: effodiant eum cornu detorrentibus. et comedant illum filij aquile.

Tria sunt difficilia michi: et quartum penitus ignoro. Viam aquile in celo. uiam colubri super terram. uiam nauis in medio mari: et uiam uiri in adolescentia. Galus est et uia

mulieris adultere. que comedit et tergit os suum. et dicit non sum opata malum. Per tria mouet terra: et quartum non potest sustinere. Per seruum cum regnauerit. per stultum cum saturatus fuerit cibo. per odiosam mulierem cum in matrimonium fuerit assumpta: et per ancillam cum heres fuerit domine sue. Quatuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientiora sapientibus. Formice populus infirmus: qui preparat in messe cibum sibi. Lepusculus plebs inualida: qui collocat in petra cubile suum. Regem locusta non habet: et egreditur uniuersa per turmas. Stellio manibus nititur: et moratur in edibus regis. Tria sunt que bene gradiuntur: et quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum: ad nullius pauet occursum. Gallus succinctus lumbos. et aries: nec est rex qui resistat ei. Et qui stultus apparuerit: postquam eleuatus est in summum. Si enim intellexisset ori: imposuisset manum. Qui autem fortiter premit ubera ad eiciendum lac: exprimit butyrum. Et qui uehementer emungitur: dicit sanguinem. Et qui puocat iras: producit discordias. Verba lamuelis regis: uisio qua erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi. quod dilecte ueri mei. quod dilecte uotorum meorum: Ne dederis mulieribus substantiam tuam: et diui

xxxii

uas tuas ad delendos reges. Noli regib; o lamuel. noli regib; dare unū. q̄a nullū secretū est ubi regnat ebrietas: ne forte bibāt et obliuiscantur iudiciorū. et mutent causam filiorū paup̄r. Date siccrām merentib;: et unū his qui amaro sunt animo. Bibāt et obliuiscantur egestatis suę: et doloris non recordentur amplius. Aperi os tuum muto: et causis omnium filiorū qui p̄transseunt. Aperi os tuū de cerne quod iustū est: et iudica mopem et paup̄ē.

LIX.

Mulierem fortem quis inueniet: Procul et de ultimis finib;: precium eius. confidit in ea cor uiri sui: et spolijs non indigebit. Reddet ei bonum et non malum: omnib; dieb; uite suę. Quęsiuit lanam et linū: et operata est consilio manuum suarū. Facta est quasi nauis in siccoris: de longe portat panem suum. De nocte surrexit deditq; predam domesticis suis. et cibaria ancillis suis. Considerauit agrū et emit eum: de fructu manuum suarū plantauit uineam. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachiū suum. Gustauit et uidit quia bona est negotiatio eius: non extinguetur in nocte lucerna illius. Manum suā misit ad fortia: et digiti eius apprehenderūt fufum. Manum suam aperuit

inopi: et palmas suas extendit ad paup̄em. Non timebit domui suę a frigore niuis: om̄s enī domestici eius uestiti sunt duplicibus. Stragulc̄m uestē fecit sibi: byssus et purpura indumentū eius. Nobilis in portū uir eius: quando sederit cū senatorib; terre. Sindonem fecit et uendidit: et cingulum tradidit cananeo. Fortitudo et decōr indumentū eius: et ridebit in die nouissimo. Os suū aperuit sapientię: et lex de mentię in lingua eius. Considerauit semitas domus suę: et panem otiosum non comedit. Surrexerunt filij eius et beatissimam predicauerunt: uir eius et laudauit eam. Multę filie congregauerunt diuitias: tu sup̄gressa es uniuersas. Fallax grā et uana est pulcritudo: mulier timens dñm ipsa laudabitur. Date ei de fructu manuum suarū: et laudent eam in portis opera sua. *Explicit liber p̄ uerborum habet uersus numero. o. d. cc. xl.*

Incipiunt capitula lib R I ecclesiastes.

Quod uanitas uanitatū sit om̄e q̄d̄c̄n̄ sit. **Q**uod orit̄ sol et occidit. et ad locū suū reuert̄. **Q**d̄ in multa sapientia. multa sit indignatio. **V**ox gloriantium ac diuitijs et mundi copia. **Q**uod om̄ia tempus habent. et suis spatijs transeunt. **S**umentorum. **Q**uod unus interitus sit hominis et iu-

lamech
oyey
hum
samech
ain
fe
sade
coph
nes
sen
thas
vi.

aleph
beth
gimel
deleth
he
uau
zai
heth
tech
ioth
caph

xxx

- vii **Q**uod sp̄s filiorū adam ascendat sursum:
et sp̄s iumentorū descendat deorsum.
- viii **S**ubsannatio hominis parci et auari.
- ix **D**e funiculo triplici.
- x **N**on temere quid loquendū ad dñm.
- xi **S**oluentū est uocū qđ deo p̄mittitur.
- xii **A**uarus non implet pecunia. *¶* misso a deo.
- xiii **D**e uiro habente diuitias nec eis uia per-
- xiiii **N**on est opus hominis maiora se querere.
- xv **N**e uelox sis ad irascendum.
- xvi **S**apientia hominis lucet in uultu eius.
- xvii **Q**đ non p̄fertur cito contra malos senten-
tia. ideo homines perpetrant mala.
- xviii **S**unt iusti sapientes et opa eorum in
manu dei.
- xix **Q**uod nescit homo finem suum.
- xx **M**ulce mouentes p̄dunt unguenti suau-
tatem.
- xxi **Q**ui fodit foueam incidit in eam.
- xxii **D**etractores non esse paruum malū.
- xxiii **L**audatur terra pro rege sapiente.
- xxiiii **Q**uod peccunie obediunt omnia.
- xxv **D**e dilectione peregrinorū et aduenarū.
- xxvi **M**ane semina semen tuū. et uespe neces-
set manus tua.
- xxvii **D**e auferenda ira et malitia de corde.
- xxviii **R**ecordandum creatorē semp̄ a iuuen-
tute usq; in finem.
- xxix **Q**uestio amigdali florentis locuste pin-
guis et dissipatio capparit.
- xxx **D**e fune argenteo et uitta aurea et hy-
dria.
- xxxi **N**on esse amplius requirendū preter
deum timendum et mandata eius ob-
seruanda. *Expliciunt capitula.*

Incipit liber ex cle si as tes.

Fi.
erba eccle
siastes filij
dauid: regis
ierlm. Vanita-
tas uanita-
tum dixit
ecclesiastes:
uanitas sua

nitatum et omnia uanitas. Quid
habet amplius homo de uniuers-
so labore suo. quo laborat sub so-
le: Generatio preterit. et genera-
tio aduenit: terra uero in eternū
stat.

Fi.
Orietur sol et occidit: et ad locū
suum reuertitur. ibiq; renascens
gignat per meridiem: et flectitur
ad aquilonē. Lustrans uniuersa
in circuitu p̄git sp̄s: et in circui-
lo suo reuertitur. Omnia flumi-
na intrant in mare: et mare
non redundat. Ad locum unde
exiunt flumina reuertuntur:
ut iterum fluant. Cunctę res
difficiles: non potest eas homo
explicare sermone. Non satura-
tur oculus uisu: nec auris imple-
tur auditu. Quid est qđ fuit:
Ipsū qđ futurū est. Quid est
quod futurū est: Ipsū quod
fiendum est. Nichil sub sole no-
uum: nec ualet quisquā dicere.
ecce hoc recens est. Iam enī pre-
cessit in seculis: que fuerunt
ante nos. Non est priorū memo-
ria: sed nec eorum quidem que
postea futura sunt. erit recorda-
tio apud eos qui futuri sunt in

nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex
isrl' in ierlm: et proposui in ani-
mo meo querere et inuestigare
sapienter de omib; que fiunt
sub sole. Hanc occupationē per-
firmā dedit d's filijs hominū. ut
occuparentur in ea. Vidi que fi-
unt cuncta sub sole: et ecce uni-
uersa uanitas et afflictio sp's. Per-
uersi difficile corriguntur: et stul-
torū infinitus est numerus. Lo-
cutus sum in corde meo dicens.

Ecce magnus effectus sum: et
precessi sapientia omnes qui fue-
runt ante me in ierlm. et mens
mea contemplata est multa sa-
pienter et didici. Dediq; cor meū
ut scirem prudentiam atq; doctri-
nam. erroresq; stulticiā: et agno-
ui qd in his quoq; esset labor. et af-
flictio sp's eo qd in multa sapiētia multa
fit indignatio. et qui addit scien-
tiam. addit et labore. Dixi ergo
in corde meo. uadam et affluā
delicijs. et fruor bonis: et uidi
qd hoc quoq; esset uanitas. Ri-
sum reputaui errorē: et gau-
di dixi. Quid frustra deciperis?
Cogitaui in corde meo abstra-
here a uino carnem meā: ut
animū meū transferrem ad sa-
pientiā. deuitaremq; stulticiā
donec uiderem quid esset uile
filijs hominū. Quo facto opus
est sub sole: numero dierū uite
sue. magnificauī opa mea.

Edicaui michi domos: plan-
taui uineas. Feci hortos et poma-

ria: et conserui ea cuncti generis
arborib; et extruxi michi pisci-
nas aquarū. ut irrigarē siluā
lignorū germinantium. Posse-
di seruos et ancillas: multamq;
familiam habui armenta quoq;
et magnos ouium greges. ultra
om̄s qui fuerunt ante me in ie-
rusalem. Coaceruaui michi ar-
gentū et aurū: et substantial re-
gum ac puinciarū. Feci michi
cantatores. et cantatrices. et deli-
cias filiorū hominū. scribas et
urceos in ministerio ad uina fun-
denda: et supgressus sum opib;
om̄s qui fuerunt ante me in ierlm.
Sapientia quoq; pseuerauit meū.
et om̄ia que desiderauerunt ocli
mei non negaui eis: nec phibui
cor meū quin om̄i uoluptate
frueretur. et oblectaret sem in his
que paraueram. Et hanc ratus
sum partem meā. si uiterer labo-
re meo. Cumq; me conuerissem
ad uniuersa opa que fecerunt
manus mee: et ad labores in qb;
frustra sudaueram. uidi in om-
nib; uanitatē et afflictionē ani-
mi. et nichil pmanere sub sole.
Transiui ad contemplandā sapi-
entiam: erroresq; et stulticiam.
Quid est in quā homo et sequi
possit regem factorem suū: Et
uidi quia tantū precederet sapi-
entia stulticiā: quantū differt
lux a tenebris. Sapientis oculi
in capite eius: stultus in tene-
bris ambulat. Et didici quod

unus utriusq; esset interitus.
 Et dixi in corde meo. Si unus
 et stulti et meus occasus erit.
 quid michi pdest qđ maiorem
 sapientię dedi opam: Locutus
 q; cum mente mea: animaduer
 ti qđ hoc quoq; esset uanitas.
 Non em̄ erit memoria sapien
 tis. similiter et stulti in perpetu
 um: et futura tempora obliui
 one cuncta pariter repperient.
 Moritur doctus. similiter et in
 doctus: et ideo rediit me ui
 te mee: uidentē mala esse uni
 uersa sub sole. et cuncta uani
 tatē atq; afflictione sp̄s. Rur
 sus detestatus sum omnē indu
 striam meā. et que sub sole stu
 diosissime laboraui: habitur
 heredem post me quē ignoro.
 utrum sapiens an stultus fu
 turus sit: et dñabitur in labo
 rib; meis. quib; desudaui et sol
 licitissui. Et est quicquā tam
 uanum. Unde cessau: remuni
 atiq; cor meū ultra laborare
 sub sole. Nam cum alius laboret
 in sapientia. et doctrina. et sol
 licitudine: homini otioso que
 sita dimitat. Et hoc ergo uani
 tas: et magnū malum. Quid ergo
 pderit homini de uniuerso la
 bore suo et afflictione sp̄s. qua
 sub sole cruciatus est: Cuncti
 dies eius doloub; et erūpnis.
 pleni sunt: nec p noctē mente
 requiescit. Et hec non uanitas
 est: Nonne melius comedere est

et bibere. et ostendere anime sue
 bona de laborib; suis: Et hoc de
 manu dei est. Quis ita uorabit
 et de his affluet ut ego: Homi
 ni bono in conspectu suo dedit
 d̄s sapientiam et scientiā. et le
 titiam: Peccatori autem dedit
 afflictionē et curā supflua. ut
 addat. et congreget. et tradat
 ei qui placuit deo. Sed et hoc
 uanitas: et cassa sollicitudo men
 tis. **O**mnia tempus habent:
 et suis spatijs transeunt uniuersa
 sub celo. Tempus nascendi:
 et tempus moriendi. Tempus
 plantandi: et tempus euellen
 di qđ plantantū est. Tempus
 occidendi. et tempus sanandi.
 Tempus destruendi: et tempus
 edificandi. Tempus flendi: et
 tempus ridendi. Tempus plan
 gendi: et tempus saltandi. Tē
 pus spargendi lapides: et tem
 pus colligendi. Tempus ample
 xandi: et tempus longe fieri a cō
 plexibus. Tempus adquirendi:
 et tempus perdendi. Tempus
 custodiendi: et tempus abiien
 di. Tempus scandendi: et tempus
 consuendi. Tempus tacendi: et
 tempus loquendi. Tempus dile
 ctionis: et tempus odij. Temp
 belli: et tempus pacis. Quid ha
 bet amplius homo de labore suo:
 Vidi afflictionē quā dedit deus
 sibis hominū: ut distendant
 in ea. Cuncta fecit bona in tem
 pore suo: et mundū tradidit

10

11

12

13

14

15

disputationi eorum: ut non inueniat homo opus quod operatus est deus. ab initio usque in finem.

Et cognoui quod non esset melius: nisi letari et facere bene in uita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit et uidet bonum de labore suo: hoc donum dei est.

Didici quod omnia opera que fecit deus: perseuerent in eternum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre: que fecit deus: ut timeatur.

Quod factum est: ipsum permanet.

Que futura sunt iam fuerunt:

et deus instaurat quod abiit. Vidi

sub sole in loco iudicij impietatem:

et in loco iusticie iniquitatem. Et

dixi in corde meo. Iustum et im-

pium iudicabit dominus: et tempus

omni rei tunc erit. Dixi in cor-

de meo de filiis hominum: ut

probaret eos deus. et ostenderet simi-

les esse bestiis.

Incerto unus interitus est hominis

et iumentorum: et equa utriusque

conditio. Sicut moritur homo:

sic et illa moriuntur. Similiter spi-

rant omnia: et nichil habet

homo iumento amplius. Cum

cuncta subiacent uanitati: et omnia

pergunt ad unum locum. De ter-

ra facta sunt: et in terram pari-

ter reuertentur.

Quis nouit si spiritus filiorum adam

ascendat sursum. et si spiritus iu-

mentorum descendat deorsum:

Et deprehendi nichil esse meli-

us: quam letari hominem in ope

suo: et hanc esse partem illius.

Quis enim cum adducet. et post se

futura cognoscat: Verum me ad

alia. et uidi calumpnias que

sub sole geruntur: et lacrimas

innocentium. et consolatozem

neminem. Nec posse resistere eorum

uolentiam. cunctorum auxilio de-

stitutos. Et laudauit magis mor-

tuos quam uiuentes: et feliciorum

utroque iudicauit. qui necdum na-

tus est: nec uidit mala que sub

sole fiunt. Rursum contempla-

uis sum omnes labores hominum

et industrias: animaduerti pa-

tere inuidie proximi. Et in hoc

ergo uanitas: et cura superflua

est. Stultus complicat manus

suas: et comedit carnes suas di-

cent. Melius est pugillus cum

reque: quam plena utraque ma-

nus cum labore et afflictione

animi. Considerans reperi et

aliam uanitatem sub sole.

Unus est et secundum non habet.

non filium. non fratrem: et ta-

men labore non cessat. nec sati-

antur oculi eius diuitijs. nec

retrouat dicens. Cui laboro.

et fraudo animam meam bonis:

In hoc quoque uanitas est: et

afflictio pessima. Melius ergo

est duos simul esse: quam unum.

habent enim emolumentum socie-

tatis sue. Si unus occiderit: ab

altero fulcietur. Ut soli: quia

cum ceciderit. non habet sulle-

uantem. Et si dormierint duo:

iiii. c.

J. viii.

350

fouebuntur mutuo. Vnus quo-
modo calefiet: Et si quispiam
preualuerit contra unū: duo
resistunt ei.

F. unculus triplex difficile rū-
piatur. Melior est puer pauper
sapiens. rege sene stulto: qui
nescit preuidere in posterum.
qđ et de carcere catenis que inter-
dum quis egrediatur ad regnū.
et abus natus in regno. in opia
consumatur. Uidi cunctos ui-
uentes qui ambulant sub sole:
cum adolescente secundo qui
conferget pro eo. Infinitus est
numerus popli omium qui fu-
erunt ante eum: et quis postea
futuri sunt non letabuntur
in eo. Sed et hoc uanitas: et af-
flictio sps. Custodi pedem tuū
ingrediens domū dei. et appro-
pinqua ut audias. Multo enī
melior est obedientia quā stul-
torū uictime: que sciūt qđ faciūt.

N. e temere quid loquaris:
neq; cor tuum sit uelox ad pre-
rendum sermonē coram deo.
Deus enī in celo et tu sup terrā:
iccirco sint pauci sermones tui.
Multas curas secuntur somnia:
et in multis sermonib; inueni-
tur stulticia.

S. i quid uouisti deo ne more-
ris reddere: displicet enī ei in-
fidelis et stulta pmissio: sed qđ
cumq; uoueris redde. Multoq;
melius est: non uouere. quā
post uotū pmissa non redde-

re. Ne dederis os tuum ut pecca-
re facias carnem tuā neq; dicas
coram angelo non est prudentia.
ne forte iratus d's sup sermones
tuos. dissipet cuncta opa manu-
um tuarū. Vbi multa sunt som-
nia plurimę uanitates. et sermo-
nes innumeri: tu uero dñm time.
Si uideris calūpnias egenorum
et uolenta iudicia. et subuerti
iusticiā in puincia. non mireris
sup hoc negotio: quia excelsio ali-
us excelsior est. et sup hos quoq;
eminentiores sunt alij. et insup
universe terre rex impat ser-
uientia.

A. uarus non implebit peccunia: **F. xii.**
et qui amat diuitias fructus nō
capiet ex eis. Et hoc ergo uani-
tas. Ubi multe sunt opes: mul-
ti et qui comedunt eas. Et qđ
prodest possessori. nisi qđ cernit
diuitias oculis suis? Dulcis est
sommus opanti. siue parū siue
multū comedat: saturitas au-
tē diuitis. non sinit dormire
eum. Est et alia infirmitas
pessima: quā uidi sub sole. O-
uitię conseruate in malū dñi
sui. Pereunt enī afflictione pes-
sima. Generauit filiū qui in sū-
ma egestate erit. Sicut egressus
est nudus de utero matris sue.
sic reuertetur: et nichil auferet
secum de labore suo. Miserabi-
lis proorsus infirmitas quomo-
do uenit: sic reuertetur. Quid
ergo pdest ei quod laborauit in

uentum: Cunctis diebus uite sue
comedit in tenebris: et in curis
multis. et in erumpna atq; tri-
sticia. Hoc itaq; in... uisum est
bonum: ut comedat quis et bi-
bat. et fruatur leticia ex labore
suo. qđ laborauit ipse sub sole:
numero dierū uite sue quos de-
dit ei deus et hec est pars illius.
Et omni homini cui dedit d's
diuitias atq; substantiam. pote-
statēq; ei tribuit ut comedat
ex eis et fruatur parte sua. et
letetur de labore suo: hoc est do-
num dei. Non enim satis reco-
dabitur dierū uite sue: eo qđ
d's delictis cor eius.

Est et aliud malum qđ uidi
sub sole: et quidē frequens apđ
homines. Vir cui dedit d's diui-
tias et substantiā et honorem.
et nichil de est anime eius. ex
omib; que desiderat: nec tribu-
it ei potestatem d's ut comedat
ex eo. sed homo extraneus uora-
bit illud. Hoc uanitas et magna
miseria est. Si genuerit quispi-
am centū liberos. et uixerit
multos annos. et plures dies gra-
tis habuerit: et anima illius
non utatur bonis substantie
sue. sepulturaq; careat: de
hoc ego p̄nuntio. qđ melior illo
sit abortiuus. Frustra enī uenit
et p̄git ad tenebras: et obliuio-
ne delebitur nomen eius. Non
uidit solem: neq; cognouit di-
stantiam boni et mali. Etiam

si duobus milibus annis uixerit.
et non fuerit p̄fructus bonis. n̄
ne ad unū locum p̄petant omnia:
Omnis labor hominis in ore ei:
sed anima illius non impletur.
Quid habet amplius sapiens ab
stulto: Et quid paup. nisi ut
p̄gat illud ubi est uita: Melius
est uidere qđ cupias: quā deside-
rare quod nescias. Sed et hoc ua-
nitas est: et presumptio sp̄s. Qui
futurus est iam uocātū est no-
men eius: et scitur qđ homo sit.
et non possit contra fortiorē se
in iudicio contendere. Verba
sunt plurima. multaq; in dispu-
tando habentia uanitatem.

Quid necesse est homini maio-
ra se querere. cū ignoret quid
conducat sibi in uita sua. nu-
mero dierū p̄grinationis sue.
et tempore. qđ uelut umbra
preterit: Aut quis ei poterit
iudicare. quid post eum futu-
rum sub sole sit: Melius est
nomen bonū quam ungenta
preciosa: et dies mortis. die na-
tuitatis. Melius est ire ad do-
mū luctus quā ad domū con-
uiuij. In illa enī finis cunctoꝝ
ammonetur hominū: et uiuent
cogitat quid futurū sit. Meli-
or est ira risu: quia per tristitiā
uultus corrigitur animus de-
linquentis. Cor sapientiū ubi
tristitia est: et cor stultoꝝ ubi
leticia. Melius est a sapiente cor-
ripi. quā stultoꝝ adulatione

xxiii. vñc

decepi: quia sicut sonitus spina-
rum ardentium sub olla: sic risus
stulti. Sed et hoc uanitas. Calump-
nia conturbat sapientem: et per-
det robur cordis illius. Melior
est finis orationis quam principi-
um. Melior est pater arrogan-
te. **N**e uelox sis ad irascen-
dum: quia ira in sinu stulti req-
escit. Ne dicas quid putas cau-
se est quod priora tempora me-
liora fuere quam nunc sunt?
Stulta est enim huiusmodi in-
terrogatio. Utilior est sapientia
cum diuitijs: et magis pdest
uidentibus; solem. Sicut enim pre-
git sapientia: sic pregit pecu-
nia. Hoc autem plus habet eru-
ditio et sapientia: quod uita tri-
buunt possessori suo. Conside-
ra opa dei: quod nemo possit
corrigere. quem ille despexit. In
die bona fructu bonis: et ma-
lum diem precaue. Sicut enim
hanc: sic et illam fecit deus. ut
non inueniat homo contra
eum iustas querimonias. Hec
quoque uidi in diebus uanitatis
meae. Iustus perit in iusticia sua:
et impius multo uiuit tempore
in malitia sua. Noli esse iustus
multum: neque plus sapias quam
necesse est: ne obstupescas. Ne
impie agas multum. et noli esse
stultus. ne moriaris in tempo-
re non tuo. Bonum est te suste-
nere iustum. sed et ab illo ne sub-
trahas manum tuam: quia quod dominum

xxv.

timet nichil negligit. Sapientia
confortabit sapientem: super decem
principes ciuitatis. Non est enim
homo iustus in terra: qui faciat
bonum et non peccet. Sed et cum
dis sermonibus; qui dicunt ne ac-
comodes cor tuum: ne forte audi-
as seruum tuum maledicentem tibi.
Scit enim tua conscientia: quia et
tu crebro maledixisti alijs. Cun-
cta temptaui in sapientia. Dixi
sapientem efficiar: et ipsa longius
recessit a me. multo magis quam
erat. et alta profunditas. quis in-
ueniet eam? Lustraui uniuersa
animo meo. ut scirem et conside-
rarem sapientiam. et rationem:
et ut cognoscerem impietatem stul-
ti. et errorem in prudentium. et in-
ueni amariorum morte mulie-
rem. que laqueus uenatorum est.
et sagena cor eius. uincula sunt
manus illius. Qui placet deo ef-
fugiet eam: qui autem peccator
est capietur ab illa. Ecce hoc in-
ueni dixit ecclesiastes unum et alte-
rum: ut inuenirem rationem quam
adhuc querit anima mea et
non inueni. Virum de mille
unum reperi: mulierem ex omnibus
non inueni. Solummodo hoc inueni.
quod fecerit deus hominem rectum: et
ipse se infinitis miscuerit que-
stionibus. Quis talis ut sapiens
est. et quis cognoscit solutionem
uerbi?

viii. c.

Sapientia hominis lucet in
uultu eius: et potentissimus

xxvi.

faciem illius commutabit. Ego
 os regis obseruo: et precepta iura-
 menti dei. Ne festines recedere a
 facie eius. neq; permaneat in ope
 malo: quia omne qd uolueris
 faciet. et sermo illius potestate
 plenus est nec dicere ei quisquam
 potest. quare ita facis. Qui custo-
 dit preceptum: non experiet qd
 quam mali. Tempus et respon-
 sione: cor sapientis intelligit.
 Omni negotio tempus est: et oportu-
 nitas. et multa hominis affli-
 ctio: quia ignorat preterita. et
 uentura nullo scire potest nun-
 tio. Non est in hominis ditione
 prohibere spm. nec habere pote-
 statem in die mortis: nec finire
 quiescere ingruente bello. neq;
 saluabit impietas impiu. Om-
 nia hec consideraui: et dedi cor
 meum in cunctis opib; que sunt
 sub sole. Interdum dicitur ho-
 mo homini: in malum suum. Vidi
 impios sepultos: qui etiam cum
 adiuuerent in loco scd erant.
 et laudabantur in ciuitate quasi
 iustorum opum. Sed et hoc ua-
 nitas est.

J. xvii **S**tenim quia non profertur
 cito contra malos sententia: abs-
 q; ullo timore filij hominum p-
 peccant mala. At tamen pecca-
 tor ex eo qd ceteris facit malum.
 et per patientiam sustentat: ego
 cognoui qd bonum timentibus
 deum qui uerentur faciem eius.
 Non sit bonum impio. nec plon-

gentur dies eius: sed quasi umbra
 transeant qui non timent faci-
 em dñi. Est et alia uanitas que
 fit sup terram.

Sunt iusti quib; multa pue-
 niunt quasi opa impiorum
 egerint: et sunt impij qui ita
 securi sunt quasi iustorum facta
 habeant. Sed et hoc uanissimum
 iudico. Laudau igitur leticia:
 qd non esset homini bonum sub
 sole. nisi qd comederet et bibe-
 ret atq; gauderet. et hoc solum
 secum auferret de labore suo.
 in dieb; uite quos dedit ei dñs
 sub sole. et apposui cor meum
 ut scire sapientiam et intelligere
 distinctionem eorum que uersan-
 tur in terra. Est homo qui die-
 bus et noctib; somnum oculis
 non capit: et intellexi qd omni-
 um opum dei. nullam possit in-
 uenire homo rationem eorum
 que fiunt sub sole. et quanto
 plus laborauerit ad querendum
 tanto minus inueniat. Etiam
 si dixerit sapiens se nosse: non
 poterit reperire. Omnia hec tra-
 ctavi in corde meo: ut curiosè
 intelligerem.

J. xviii.

Sunt iusti atq; sapientes: et
 opa eorum in manu dei. Et ta-
 men nescit homo utrum amore
 an odio dignus sit: sed omnia
 in futurum seruantur incerta.
 eo qd uniuersa eque eueniant
 iusto et impio. bono et malo.
 mundo et immundo. immo-

J. xix.

lanti uictimas. et sacrificia con-
tempnent. Sicut bonus: sic et
peccator. Ut piurus: ita et ille
qui uerū deierat. Hoc est pes-
simū inter omnia que sub sole
fit: quia eadem cunctis eueni-
unt. Unde et corda filiorū homi-
nū implentur malitia. et con-
temptu in uita sua: et post hec
ad inferos deducent. Nemo est
qui semp uiuat: et qui huius
rei habeat fiduciam. Melior est
canis uiuus: leone mortuo. Vi-
uentes enī sciunt se esse mortu-
ros: mortui uero nichil noue-
runt amplius. nec habent ul-
tra mercedem. quia obliuioni
tradita est memoria eorū. Amor
quoq; et odium et inuidiā simul
perierunt: nec habent partē
in hoc scō. et in ope qđ sub so-
le geritur. Glade ergo et come-
de inlecticia panē tuū. et bibe
cū gaudio uinū tuū: quia
deo placent opa tua. Omni tē-
pore sint uestimenta tua candida:
et oleum de capite tuo non defi-
ciat. Perfructe uita cum uxore
quā diligis: dieb; uite instabili-
tatis tue. qui dati sunt tibi sub
sole omni tempore uanitatis
tue. Hec enī est pars in uita et
in labore tuo. quo laboras sub
sole. Quodcūq; potest manus
tua facere. istant opare quia
nec opus nec ratio. nec scientia.
nec sapientia. erunt apud infe-
ros quo tu peras. Verū me alio

uidiq; sub sole nec uelotū esse
cursum. nec fortū bellū. nec
sapientū panē. nec doctorum
diuitias. nec artificū grām. sed
tempus casumq; in omnib;. Nes-
cit homo finē suum: sed sicut
pisces capiunt hamo: et sicut
aues comprehenduntur laqueo.
sic capiunt homines tempore
malo. cū ei ex templo supuene-
rit. Hanc quoq; uidi sub sole
sapientiā: et pbauī maximam.
Ciuitas parua. et pauci in ea
uir. Venit contra eam rex ma-
gnus. et uallauit eam: extruxit
q;munitiones p girū. et pfecta
est obsidio. Inuentusq; in ea uir
paup et sapiens. liberauit urbē
p sapientiam suā: et nullus de-
inceps recordatus est hominis
illius paupis. Et dicebam ego
meliorem esse sapientiā fortitu-
dine. Quomodo ergo sapientia
paupis contēpta est et uerba
eius non sunt audita: Uerba
sapientū audiunt in silentio:
plusquā clamor principis in-
ter stultos. Melior est sapientia
quā arma bellica: et qui in uno
peccauerit multa bona pdet.
Musce morientes: pdunt
suauitatem unguenti. Precio-
sior est sapientia et glia: parua
ad tempus stulticia. Cor sapi-
entis in dextera eius: et cor stul-
ti in sinistra illius. Sed et in uia
stultus ambulans. cū ipse insi-
piens sit: omīs stultos estimat.

Si sp̄s potestatem habentis ascende-
rit sup te: locum tuū ne dimise-
ris. quia curatio cessare facit et
peccata maxima. Est malū qđ
uidi sub sole. quasi p errorem
egrediens a facie principis. po-
situm stultum. indignitate sul-
limi: et diuites sedere deorsum.
Uidi seruos in equis: et p̄ncipes
ambulantes quasi seruos super
terram.

xxxii.

Qui fodit foueam incidit in
eam: et qui dissipat sepem. mor-
debit eum coluber. Qui t̄nsisset lapide
affligitur in eis: et qui sondit
ligna uulnerabitur ab eis. Si re-
tunsum fuerit ferrū et hoc non
ut prius. sed ebetatu fuerit:
multa labore exacuetur: et post
industriam sequitur sapientia.

xxxiii.

Si mordeat serpens in silen-
tio: nichil eo minus habet qui
occulte detrahit. Verba oussa
pientis gr̄a: et labia in sapientis
precipitabunt eum. Initiū uer-
borū eius stulticia: et nouissimū
error illius pessimus. Stultus:
uerba multiplicat. Ignorat ho-
mo quid ante se fuerit. et qđ
post futurū est: quis illi poterit
indicare? Labor stultorum af-
fliget eos: qui nesciunt in urbē
pgere. Ne tibi terra cuius rex

xxx.

est puer: et cuius principes ma-
ne comedunt.

xxxiiii.

Beata terra cuius rex nobilis
est: et cuius principes uescunt
in tempore suo. ad reficiendum

et non ad luxuriam. In pigritia
humiliabitur contignatio: et
in infirmitate manuū p̄stilla-
bit domus. In risum faciunt pa-
nem et uinū. ut epulent̄ uiuen-
tes: et peccunie obediunt om̄ia.

xxxv.

H cogitatione tua regi ne
detrahas: in secreto cubili tui
ne maledixeris diuiti: quia a-
uis celi portabit uocē tuā. et
qui habet pennas annuncia-
bit sententiam. xj. c.

xxxvi.

Mitte panem tuū sup transeuntes
aqual: quia post multa tempo-
ra inuenies illum. Da partē sep-
tem necnon et octo: quia igno-
ras quid futurū sit mali sup ter-
ram. Si replete fuerint nubes:
imbres sup terrā effundent. Si ce-
ciderit lignū ad austrū. aut ad
aquilonem: in quocūq; loco ce-
ciderit. ibi erit. Qui obseruat
uentū non seminat: et qui con-
siderat nubes nunquā metet.
Quomodo ignoras que sit uia
sp̄s. et qua ratione conpingan-
tur ossa in uentre pregnantis:
sic nescis opa dei qui fabricator
est omnium.

xxxvii.

Mane semina semen tuū. et uel-
pe necesset manus tua: quia nescis
quid magis oriat. hoc aut
illud. Et si utrumq; simul: me-
lius erit. Dulce lumen: et dele-
ctabile est oculis uidere solem.
Si annis multis uixerit homo:
et in his om̄ib; letus fuerit: me-
minisse debet tenebrosi tempo-

ris et dierum multorum qui cum uenerint uanitas arguuntur preterita. Letare ergo iuuenis in adolescentia tua. et in bono sit cor tuum. in diebus iuuentutis tue: et ambula in uis cordis tui. et in intuitu oculorum tuorum. et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium.

xijr

Lxxvii. **A**ufer iram a corde tuo: et amoue malitiam a carne tua. Adolescentia enim et uoluptas: uana sunt.

Lxxviii. **M**emento creatoris tui in diebus iuuentutis tue: antequam ueniat tempus afflictionis. et appropinquent anni de quibus dicas non michi placent. antequam tenebrescat sol et lumen. et luna et stelle et reuertantur nubes post pluuiam: quando commouebuntur custodes domus. et nutabuntur uiri fortissimi. et otiose erunt molentes in minuto numero. et tenebrascant uidentes per foramina. et claudent ostia in platea in humilitate uocis molentis. et consurgent ad uocem uolucris. et obsurdescent matris filie carminis. excelsa quoque timebunt et formidabunt in uia.

Lxxix. **F**lorebit amigdalu. impinguabitur locusta. et dissipabitur caparis: quoniam ibit homo in domum eternitatis sue. et circuibunt in platea plangentes.

Lxxx. **A**ntequam rumpatur fumis ar-

gentes et recurrat uitta aurea. et conterat hydria super fontem. et confringatur rota super cisternam: et reuertatur puluis in terram suam unde erat. et spiritus redeat ad dominum quem dedit illum. Vanitas uanitatum dixit ecclesiastes: et omnia uanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes: docuit populum. et enarrauit que fecerat. et inuestigans composuit parabolas multas. Quesiuit uerba uilia: et conscripsit sermones rectissimos. ac ueritate plenos. Uerba sapientium sicut stimuli: et quasi clauis in altum defixi. que per magistrorum consilium data sunt: a pastore uno. his amplius filii mi ne requiras. Faciendi plures libros. nullus est finis: frequensque meditatio carnis. afflictio est.

Lxxxi. **M**em loquendi. omnes pariter audiamus. Deum time: et mandata illius obserua. Hoc est omnis homo. Et cuncta que fiunt adducet deus in iudicium. pro omnino erato: siue bonum siue malum.

Explicit liber ecclesiastes uersus huiusmodi. dccc. Incipiunt cantica canticorum salomonis. quod hebraice dicitur sirasimoy.

Sculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt ubera tua uino fragrantia unguentis optimis. Oleum

effusum nomen tuum: ideo adoles-
 centule dilexerunt te. **G**rahe
 me post te: curremus in odore
 unguentorum tuorum. **I**ntroduxit
 me rex in cellaria sua: exultabi-
 mus et letabimur in te. **M**emores
 uberum tuorum super unum: recti
 diligunt te. **N**igra sum sed formo-
 sa filie ierusalem: sicut tabernacula
 cedar: sicut pelles salomonis. **N**o-
 lite considerare quod fusca sum: quia
 decolorauit me sol. **F**ilij matris
 mee pugnauerunt contra me:
 posuerunt me custodem iuni-
 neris. uinea mea non custodiu.
Indica michi quem diligit anima
 mea. ubi pascas. ubi cubes in me-
 ridie: ne uagari incipiam per gre-
 ges sodalium tuorum. **S**ignoras-
 te o pulchra inter mulieres: egre-
 dere et abi post uestigia gregum.
 et pascce hedos tuos iuxta taber-
 nacula pastorum. **E**quitatu
 meo in curribus pharaonis: assi-
 milaui te amica mea. **P**ulchre
 sunt genes tue sicut turturis:
 collum tuum sicut monilia. **Q**u-
 renulas aureas faciemus tibi:
 uermiculatas argento. **D**um esset
 rex in accubitu suo. nardus mea
 dedit odorem suum. **F**asciculus mir-
 re dilectus meus michi: inter
 ubera mea commorabitur. **B**otrus
 cypru dilectus meus michi: in
 uineis eugaddi. **E**cce tu pul-
 chra es amica mea ecce tu pul-
 chra: oculi tui columbarum.
Ecce tu pulcher es dilecte mi: et

decorus. **L**ettulus noster floridus:
 tigna domorum nostrorum cedrina.
 laquearia nostra cypressina. **E**go
 flos campi: et libum conuallium.
Sicut libum inter spinas: sic ami-
 ca mea inter filias. **S**icut malum
 inter ligna siluarum: sic dilectus
 meus inter filios. **S**ub umbra illi-
 us quam desideravi sedi: et fructus
 eius dulcis gutturi meo. **I**ntrodu-
 xit me in cellam unariam: ordina-
 uit in me caritatem. **F**ulcite me
 floribus: stipate me malis: quia
 amore languco. **L**euam eius sub
 capite meo: et dextera illius am-
 plexabitur me. **A**diuro uos filie
 ierusalem: per capreas ceruosque cam-
 porum. ne suscitatis neque eugila-
 re faciatis dilectam: quo ad usque
 ipsa uelit. **V**ox dilecti mei. ecce
 iste ueniet saliens in montibus:
 et transiens colles. **S**imilis est
 dilectus meus capree: hynnulo-
 que ceruorum. **E**n ipse stat post
 parietem nostram respiciens per fene-
 stras. respiciens per cancellos: et
 dilectus meus loquitur michi.
Surge spera amica mea. colu-
 ba mea. formosa mea: et ueni.
Iam enim hiemps transiit: imber
 abiit et recessit. **F**lores apparu-
 erunt in terra nostra: tempus pu-
 tationis aduenit. **V**ox turtu-
 ris audita est in terra nostra. **F**icus
 protulit grossos suos: uinee flo-
 rentes odorem dederunt. **S**urge
 amica mea. speciosa mea et ue-
 ni. **C**olumba mea in foraminibus

11.5

petre. in cauerna macerie. Oſten
de michi faciem tuā: ſonet uox
tua in aurib; meis. Uox enī tua
dulcis: et facies tua decora. Ca
pice nobis uulpes paruulaf: que
demoliunt uineas. Nam uinea
nra floruit. Oilectus meus michi
et ego illi. qui paſcitur inter lilia:
donec aſpiret dies. et inclinentur
umbre. Reuertere ſimilis eſto di
lecte mi capree aut hinnulo cir
uorū: ſup montes becher. In le
ctulo meo p noctes queſiui que
diligat anima mea: queſiui il
lum et non inueni. Surgā et cir
cuibo ciuitatē: per uicos et pla
teas queram que dilexit anima
mea. Queſiui illū et non inue
ni. Inueniunt me uigiles qui
cuſtodiuunt ciuitatē. Num que
dilexit anima mea uidiſti? Pau
lulum cū tranſiſſem eos: inue
ni que diligat anima mea. Ge
nuu eum nec dimittā: donec in
troducā illum in domū ma
tris mee et in cubiculū genitri
cis mee. Adiuro uos filie ierlm
per capreas ceruoſq; campoꝝ um
ne ſuſciteſ neq; euigilare faci
atis dilectam: donec ipſa uelit.
Que eſt iſta que aſcendit p de
ſertum ſicut uirgula ſumi ex
aromatib; mirre et thuriſ. et
uniuerſi generiſ pigmentarij?
En lectulum ſalomonis ſexagin
ta foroiſ ambiunt ex foroiſſimiſ
iſrl: omneſ tenentel gladioſ. et
ad bella doctiſſimi. Vniuſcuq;

enſiſ ſup femur ſuum: ppter timo
reſ nocturnoſ. Ferculum ſibi fecit
rex ſalomon: de ligniſ libani. Co
lumpnaſ eiſ fecit argenteaſ: re
clinatoꝝū aureū. aſcenſum pur
pureum media caritate conſtra
uit: ppter filiaſ ierlm. Egredimi
ni et uidete filie ſyon. regem ſalo
monē in diademate quo corona
uit eum mater ſua: in die deſpō
ſionis illiuſ. et in die leticie cordiſ
eiſ. Quā pulchra eſ amica mea
quā pulchra eſ: oculi tui colum
barum. abſq; eo qđ intrinſecus
latet. Capilli tui ſicut gregel ca
prarū: que aſcenderunt de mō
te galaad. Dentel tui ſicut gre
gel tonſarum: que aſcenderunt
de lauachro. Omneſ gemelliſ ſcib;
et ſterilib; non eſt in eiſ. Sicut
uita coccinea labia tua: et elo
quiū tuū dulce. Sicut fragmen
tali punici. ita gene tue: abſq;
eo qđ intrinſecus latet. Sicut
turriſ dauid collū tuū: que
edificata eſt cum pro pugnacu
liſ. Mille clipei pendent ex ea:
omniſ armatura fortiū. Duo
ubera tua ſicut duo hinnuli
capree gemelli qui paſcuntur
in liliſ: donec aſpiret dies. et
inclinentur umbre. Uadam
ad montē mirre: et ad collem
thuriſ. Gota pulchra eſ amica
mea. et macula non eſt in te.
Veni de libano ſponſa mea. ue
ni de libano: ueni. Coronabe
riſ de capite amana: de uertice

m. r.

m. r.

+ 6

sanir et hermon. de cubilibus
leonū. de montib; pardorū. Vul
nerasti cor meū soror mea spon
sa. uulnerasti cor meū: in uno
oculorū tuorū. et in uno cruce
colli tui. Quam pulchre sunt
mamme tue: soror mea sponsa.
Pulchriora ubera tua uino: et
odor unguentorū tuorū sup om
nia aromata. Fauus distillans la
bia tua sponsa. mel et lac sub lin
gua tua: et odor uestimentorū
tuorū sicut odor thuris. Hortus
conclusus est soror mea sponsa.
hortus conclusus: fons signatus.
Emissiones tue paradysus malo
rum puniceorū. cū pomorū fru
ctib;: cypri cū nardo. nardus et
crocus. fistula et cinnamomum.
cū uniuersis lignis libani. mir
ra et aloē: cum omib; primis un
guentis: fons ortorū. puteus aq
rum uiuentiū. que fluunt im
petu de libano. Surge aquilo
et ueni auster. Perfla hortū me
um. et fluant aromata illius.
Veni dilectus meus in hortū
suū: ut comedat fructū pomo
rum suorū. Veni in hortum me
um soror mea sponsa: messui mir
ram meā cum aromatis meis.
Comedi fauam cū melle meo:
bibi uinū meum cum lacte meo.
Comedite amici et bibite: et in
ebriamini carissimi. Ego dor
mio: et cor meum uigilat. Uox
dilecti mei pulsantis. Aperi mi
chi soror mea. amica mea. colū

22
ba mea. immaculata mea: quia
caput meū plenū est rore. et cin
nami mei guttis noctū. Expoli
aui me tunica mea. quomodo
induar illam: Laui pedes meos
quomodo inquinabo illos: Di
lectus meus misit perforamen ma
num suam: et uenter meus incre
muit ad tactum eius. Surrexi.
aspice dilecto meo. Manus mee
stillauerunt mirram: digiti mei
pleni mirra pbatissima. Pessulū
ostij mei apui dilecto meo: at ille
declinauerat atq; transierat.
Anima mea liquefacta est ut lo
quutus est quesui et non inue
ni illum: uocaui et non respon
dit michi. Inuenerunt me custo
des qui circuerunt ciuitatē. Per
cusserunt me et uulnerauerūt
me: tulerunt palliū meū michi.
custodes muroū. Adiuro uos fi
lie ierlm: si inueneritis dilectū
meū. et nunciatis ei: quia amore
languero. Quat ē dilectus tuus ex dilecto
o pulcherrima mulierū: Quat ē di
lectus tuus ex dilecto qā sic admirasti nos:
Dilectus meus candidus et rubicundus. electus ex mili
bus. Caput eius aurū optimū.
Come eius sicut elatē palmarū:
nigrē quasi coruus. Oculi eius
sicut columbe sup riuulos aq
rum que lacte sunt lotē: et re
sident iuxta fluentia plenissima.
Genē illius sicut areolē aroma
tum: consite apigmentarijs.
Labia eius distillantia mirrā:
primā. Manus illius cornatiles

auree. plene iacinctus. Venter
 eius eburneus: distinctus saphi-
 ris. Crura illius columne mar-
 moree. que fundate sunt sup
 bases argenteas. Species eius ut
 libani: electus ut cedri. Guttur
 illius suauissimum: et totus de-
 siderabilis. Gabis est dilectus me-
 us: et iste est amicus m̄s filie ie-
 rusalem. Quo abiit dilectus tu-
 us opulcherrima mulierū: Quo
 declinauit dilectus tuus. et que-
 renus eum tecum: Dilectus m̄s
 descendit in hortum suum ad are-
 ola aromatis: ut pascatur in or-
 tis. et libia colligat. Ego dilecto
 meo et dilectus meus michi: q̄
 pascatur inter libia. Pulchra es
 amica mea suavis et decora si-
 cut ierlm̄ terribilis ut castrorū
 acies ordinata. Auerte oculos tu-
 os a me: quia ipsi me auolare
 fecerunt. Capilli tui sicut grex
 caprarum. que apparuerunt
 de galaad. Dentes tui sicut grex
 ouium: que ascenderunt de la-
 uachro. Omnes gemellis feibus
 et sterilibus non est in eis. Sicut
 cortex malipunica: sic gene tue
 absq; occultis tuis. Sexaginta s̄t
 regine. et octoginta concubine:
 et adolescentularū non est nu-
 merus. Una est columba mea.
 p̄fecta mea: una est matris sue
 electa genitricis sue. Viderunt
 illam filie. et beatissimā predica-
 uerunt. Regine et concubine:
 et laudauerunt eam. Que est

ista que p̄greditur quasi auroza
 consurgens: pulchra ut luna
 electa ut sol: terribilis ut castro-
 rum acies ordinata: Descendi
 in ortū nucum ut uiderē poma
 conuallis: ut inspicere si floruis-
 set uinea. et germinassent ma-
 lapunica. Nesciui. Anima mea
 conturbauit me: p̄pter quadri-
 gal ammadab. Reuertere reuer-
 tere sumamros: reuertere reuere ut in-
 tueamur te. Quid uidebis in su-
 namite. nisi choros castrorum:
 Quā pulchri sunt gressus tui.
 in calcamentis filia principis.
 Iunctura feminū tuorū sicut mo-
 nilia: que fabricata sunt manu
 artificis. Umbilicus tuus crater
 tomatis: nunquā indigens po-
 culis. Venter tuus sicut aceruus
 tritici: uallatus libis. Duo ubera
 tua: sicut duo hinnuli gemelli.
 capree. Collum tuū sicut turris
 eburneis. Oculi tui sicut piscine
 in esebon. que sunt in porta sibe
 multitudinis. Nasus tuus sicut
 turris libani: que respicit cont̄
 damascū. Caput tuum ut car-
 melus. et come capris tui sicut
 purpura regis iuncta canab;.
 Quam pulchra es et decora ca-
 rissima in deliciis: Statura tua
 assimilata est palme: et ubera
 tua botris. Dixi. ascendā in pal-
 mam apprehendā fructus eius.
 Et erunt ubera tua sicut botri
 uinee. et odores tui sicut malo-
 rum. Guttur tuū sicut unum

vj. c.

+ m

dijr

2

21

optimū: dignum dilecto meo ad potandum labijsq; et dentib; illi usufruandum. Ego dilecto meo. et ad me conuersio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrum commoremur in uillis. Mane surgamus ad uineas: uideamus si floruit uinea. si flores fructus parcuriunt. si floruerit malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odore in poris nr̄is. Omnia poma noua et uetera dilecte mi: seruaui tibi. Quis michi det te fr̄em meū suggente ubera matris mee. ut inueniā te foris et deosculer. et iam nemo despiciat. Apprehendam te et ducam in domū matris mee. Ibi me docebis. Et dabo tibi poculum ex uineo condito: et mustū malorū granatorū meorū. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Adiuro uos filie ierlm̄ ne suscitatis neq; euigilare facietis dilectā: donec ipsa uelit. Que est ista que ascendit de deserto delictis affluens. inmixta sup dilectū suum: Sub arbo re malo suscitauit te. Ibi corrupta est mater tua: ibi uiolata est genitrix tua. Pone me ut signaculum sup brachio tuū. quia foris est ut mors dilectio. dura sicut inferus emulatio. Lampades eius: lampades ignis atq; flāmarum. Aquę multe non poterunt extinguere caritatē:

nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnē substantiā domus sue pro dilectione: quasi nichil despicient eum. Soror nostra parua et ubera non habet. Quid faciemus sorori nr̄e. in die quando alloquenda est: Si murus est edificemus sup eū pro pugnacula argentea. Si ostium est: compingamus illud tabulis cedrimis. Ego murus et ubera mea sicut turris: ex quo facta sum coram eo. quasi pacem repperens. Uinea fuit pacifico. in ea q̄ habet poculos. tradidit eam custodibus. Uir affer pro fructu eius mille argenteos. Uinea mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducenti hi qui custodiunt fructus eius. Que habitas in ortis amici auscultant: fac me audire uocem tuā. Fuge dilecte mi et assimilare capree hinnuloq; ceruorū: sup montes aromatiū. **EXPLICIT CANTICA CANTICORVM. VERSVS H̄ CCLXXX.**

Incipiunt capitla libri sapientie.

- D**e diligenda iusticia. I.
- S**apientia in maluolā animā non introibit. II.
- C**ustodiendū amurmutatione et detractione. III.
- D**e cogitatione impiorum. IIII.
- D**e consilio iudeorū aduersus xpm̄. V.
- D**e sc̄is martiribus. VI.
- Q**uod impij salm̄ que gesserunt recipiant: et de felicitate uirginum. VII.
- F**ilij adulterorū in consumati erunt. VIII.
- D**e dormientib; in xpo non lugendis. IX.
- D**e iustorū aduersus persecutores suos futura X.

Constantia.